

RUSSLAND-VESTEN: LANGVARIG KONFRONTASJON

Det er bare å forberede seg. Det vanskelige forholdet mellom Russland og Vesten vil vare lenge. Fra øst vil man gjøre alt for å splitte - også norsk opinion.

KJELL DRAGNES
JOURNALIST,
tidligere Moskva-korrespondent

Russland har ikke bare modernisert og oppgradert sine militære styrker og sitt store våpenarsenal de siste ti år. Landet har også utviklet ny strategi, tatt i bruk ny teknologi og moderne informasjonskanaler. Det betyr store utfordringer for Vesten, inkludert Norge. Russland er en avgjørende faktor i norsk forsvarsplanlegging og vil være det i uoverskuelig tid fremover.

Det er noen av konklusjonene som ble trukket da Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) i november fremla resultatene av en vel ti års grundig gjennomgang av hva Kreml har holdt på med siden 2007, og spesielt etter 2012, da Vladimir Putin ble valgt til president for tredje gang.

MÅLBEVISST SATSING

Moskva har satset enormt og målbevisst og med større gjennomføringsevne enn mange i

Vesten hadde trodd, i alle våpengrener. I tillegg kommer en meget målrettet bruk av medier, sosiale så vel som tradisjonelle i det som nå kalles «hybride operasjoner». Putin og hans maktsirkler har sett hvor effektivt det er å utnytte vestlige demokratiers vilje til diskusjon og dialog til å undergrave nettopp disse demokratiene. Eller som de kalles i Russlands militære og sikkerhetspolitiske doktriner: Hovedfienden. Det vil si vi.

SÅR SPLID

Thomas Nilsen, redaktør i The Independent Barents Observer og selv erklært uønsket i Russland, påpekte i en kommentar til FFI-rapporten hvordan Russland bevisst forsøker å så splid innad i Norge ved å lage et kunstig skille i opinionen mellom nord og sør.

I nord, der man har geografisk og annen nærkontakt med

Russland, er man ifølge Moskvas fremstilling, mer realistisk og positiv til naboen. I sør er det de urealistiske og militante kreftene som rår.

Slik skapes et motsetningsforhold, og det fyres opp under av den russiske ambassaden på Facebook og egen nettside, der den siste salven er at NRK og andre såkalte eksperter skaper russofobiske holdninger i Norge. Blant annet ved «avrevne slektsbånd» mellom naboland.

MINDRE SKEPSIS

Men en undersøkelse som Barents Observer har gjort i Murmansk, viser at det der er langt færre enn i andre deler av Russland som tror på at Vesten, inkludert Norge, er en fiende og en trussel.

Det kan rett og slett se ut til at folk-til-folk-samarbeidet i nord, og annen kontakt over grensen, har gitt russere flest et mer

positivt syn på oss enn det som presenteres i russiske, statskontrollerte medier.

Samarbeidet og samkvemmet i nord er likevel blitt vanskeligere. 12 russiske ikke-statlige organisasjoner, som har arbeidet for blant annet miljø og menneskerettigheter, er erklært å være «utenlandske agenter». Det betyr kroken på døren for dem.

RESSURSKREVENDE

Den bevisste og ressurskrevende russiske styrkeoppbyggingen vil fortsette også etter at inneværende «rustningsperiode» frem til 2020, er over. Tempoet vil bli noe lavere, bevilgningene likeså, men det er fortsatt slik at Russland satser videre på det militære som makt- og politisk instrument, mener FFI.

Selv om det nå er lite sannsynlig at Russland vil bruke sin militære styrke mot Norge i

i Syria fra 2015. De tre tilfellene er ulike. Georgia var en klassisk, kortvarig høyintensitetsoperasjon. Krim var en fordekt spesialoperasjon, Øst-Ukraina en langvarig lavintensitetskonflikt. Syria er en luftoperasjon med noen bakkestyrker og med forsyningsmessige utfordringer.

Med et stort unntak i Øst-Ukraina har Russland hatt positive erfaringer med å bruke militærmakten som politisk instrument. Tanken, utbredt i vest, om at «krig er absolutt siste utvei», gjelder ikke i Kremls bestemmende hoder.

TERSSEL

Så for Norge og for Vesten gjelder det å bygge opp en krigsforebyggende terskel, det vil si at en eventuell motstander vet at det vil koste ham dyrt å angripe. FFIs noe vage oppfordring til norske politikere er å ha nok å stille opp

“ Kreml sier hele verden er mot Russland

nord, er ikke risikoen lik null, sa sjefforsker i FFI, Tor Bukkvoll. Generelt er de væpnede styrker et stadig viktigere virkemiddel i russisk utenrikspolitikk.

HARD MAKT

I tre tilfeller de siste ti år har Russland brukt hard militær makt: i Georgia i 2008, mot Krim og Øst-Ukraina i 2014 og

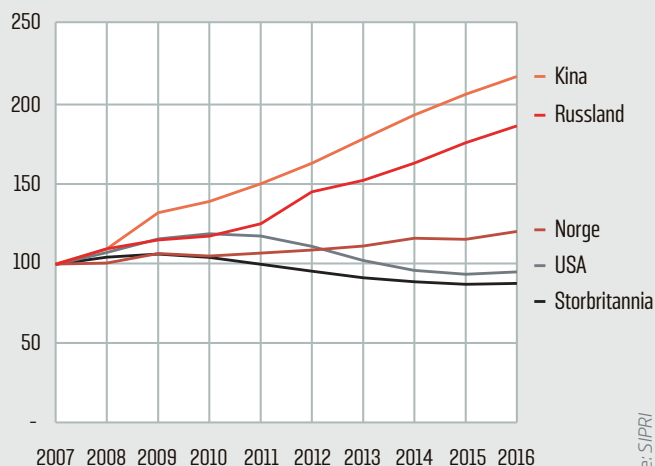
med på det militære området. NATO bør også strømlinjeforme sine interne beslutningsprosesser. Skjer ikke det, «vil de (dvs. Russland) ha langt færre motforestillinger mot å bruke militære maktmidler mot Norge», heter det i rapporten.

Så er da det store spørsmålet: Hvordan skal Norge bygge opp igjen sin militære evne uten at

VEKST I FORSVARSBUDSJETTET

2007-2016

2007=100

Kilde: SIPRI

Krigen i Georgia i august 2008 avdekket store svakheter i det russiske forsvaret. I kjølvannet av krigen lykkes det forsvarsledelsen å overbevise russiske politikere om at omfattende modernisering var nødvendig. Men er det økonomisk bærekraftig? (figur fra FFIs rapport)

det oppfattes som aggressivt i Moskva? Sannsynligvis vil vi ikke klare det. Russiske uttalelser er tvetydige. Noen av dem skyldes en genuin frykt for at landet skal tape i en strategisk konkurranse. Noen argumenter er rent instrumentelle, for å oppnå noe. Man klager over alt, fra 350 amerikanske marinesoldater i Trøndelag til at det skal plasseres flere grensejeger i Sør-Varanger.

Dilemmaet Norge er i, har vi delvis laget selv ved å skjære altfor kraftig ned på forsvaret da «fredsdividenden» skulle tas ut etter den kalde krigens slutt. Men dilemmaet kan ikke løses ved å forstå Russland og landets politikk i hjel.

BÆREKRAFTIG?

Den russiske offentlighet har tilsynelatende godtatt både pensjonsnedgang og lavere kjøpekraft, fordi Kreml mener at så å si hele verden er mot Russland. Den versjonen hamres inn daglig. Men satsingen på de væpnede styrker er ikke helt uproblematisk i Russland. Er den nye, moderne strukturen bærekraftig over lengre tid? For samfunnet og for de væpnede styrker selv?

I flere år fremover, trolig ja. Men Russland sliter med en ikke-modernisert økonomi og en befolkning som synker og eldes samtidig. Det er en større utfordring for Kreml enn en mytisk trussel fra NATO.